

Wisselende signalen bij grote ondernemingen in eerste kwartaal 2009

09

Frank Bongers en Hen Pustjens

Publicatiedatum CBS-website: 17 juli 2009

Verklaring van tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2007–2008	= 2007 tot en met 2008
2007/2008	= het gemiddelde over de jaren 2007 tot en met 2008
2007/'08	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2007 en eindigend in 2008
2005/'06–2007/'08	= oogstjaar, boekjaar enz., 2005/'06 tot en met 2007/'08

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek - Grafimedia

Omslag

TelDesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

Wisselende signalen bij grote ondernemingen in eerste kwartaal 2009

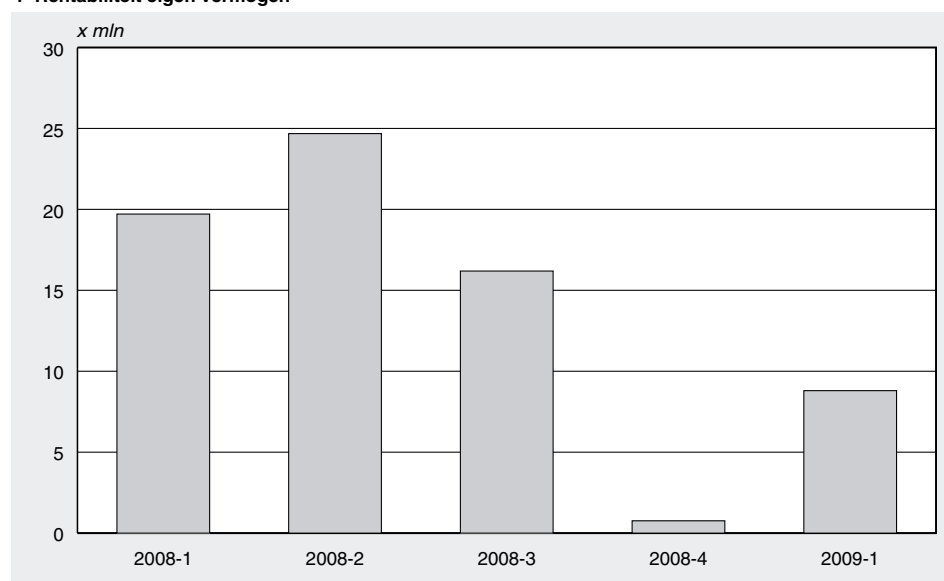
Op grond van de kwartaalrekeningen wordt beschreven hoe een *panel van grote ondernemingen* economisch gezien geacteerd heeft in het eerste kwartaal 2009. Het geaggregeerde beeld levert wisselende signalen op. De allergrootste ondernemingen drukken een zware stempel op het panel. Door in te zoomen op micro-niveau zal blijken dat het gedrag van individuele ondernemingen uiteenlopend is.

Rendement van de onderneming

Rendementen

Het *rendement* in het vierde kwartaal van 2008 was met 0,8 procent ongewoon laag. In het eerste kwartaal van 2009 zijn de rendementen nog steeds erg laag.

1 Rentabiliteit eigen vermogen

Bron: CBS

In het vierde kwartaal van 2008 was de rentabiliteit van het gehele panel niet hoger dan 0,8 procent. Als voor elke onderneming de REV (Rendement Eigen Vermogen) afzonderlijk wordt berekend, dan blijken er toch 110 van de 235 ondernemingen een REV te hebben van meer dan 10 procent. In de bijbehorende tabel is er tevens een rest categorie die bestaat uit ondernemingen met een gemiddeld eigen vermogen van nul, of een negatief eigen vermogen. Als de kwartalen 2008-4 en 2009-1 vergeleken worden dan blijken er per REV-klasse flinke verschuivingen op te treden.

1 Rentabiliteit; micro

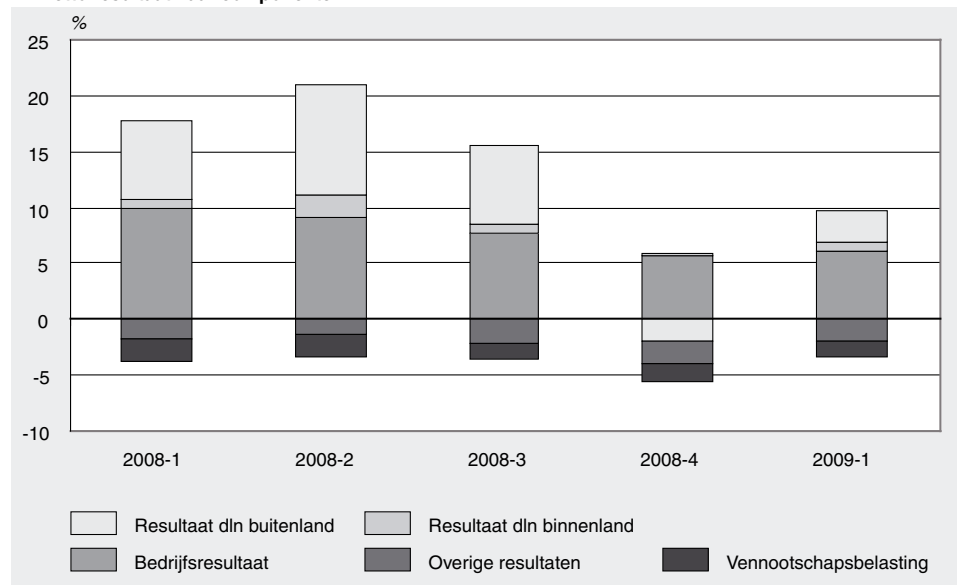
REV-klasse	Kwartaal 2008-4			Kwartaal 2009-1		
	aantal ondernemingen	netto resultaat	gemiddeld eigen vermogen	aantal ondernemingen	netto resultaat	gemiddeld eigen vermogen
	x mld euro			x mld euro		
<-10	49	-6,9	13,2	41	-2,0	4,8
-10	18	-2,2	28,6	36	-0,3	9,8
0-10	47	0,6	12,1	57	0,4	13,6
>10	110	8,9	18,9	89	8,0	43,5
rest ¹⁾	11	0,1	-1,0	11	0,0	-1,1
Totaal	235	0,5	71,9	234	6,2	70,5

¹⁾ Negatief gemiddeld eigen vermogen.

Netto resultaat

Het *netto resultaat* wordt gevormd door vier componenten, te weten het binnenlandse bedrijfsresultaat, binnen- en buitenlandse deelnemingen en overige (financiële) resultaten. De sterke dalingen van de rentabiliteit worden voornamelijk veroorzaakt door de dalingen van de resultaten uit buitenlandse deelnemingen en uit het bedrijfsresultaat. Vanaf het vierde kwartaal van 2008 gaat het duidelijk minder met het bereikte netto resultaat. Vooral de resultaten uit deelnemingen buitenland en teruglopende bedrijfsresultaten zijn hier debet aan. Het toont tevens aan dat de Nederlandse economie niet alleen sterk afhankelijk is van de internationale handel, maar ook van de resultaten behaald in het buitenland.

2. Netto resultaat naar componenten

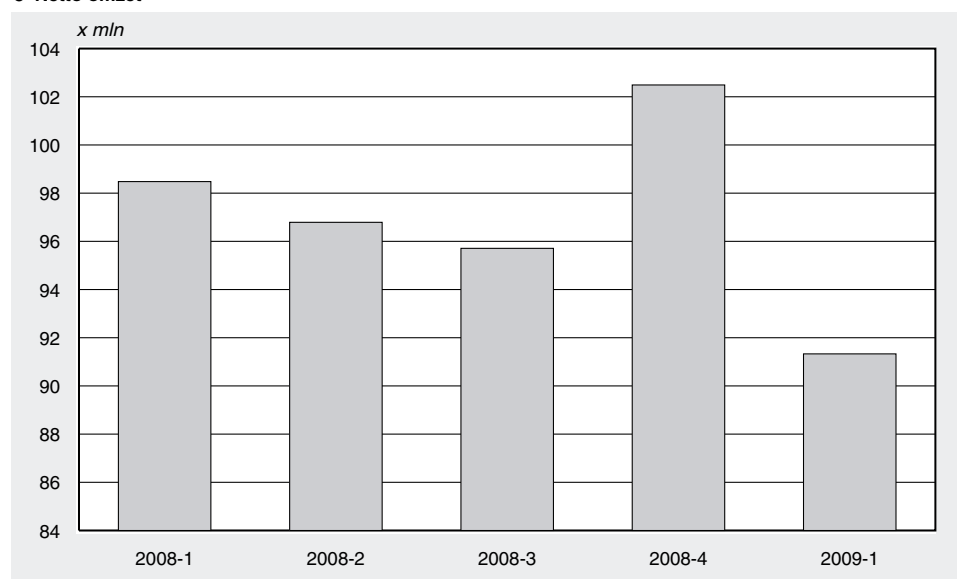

Bron: CBS

Netto omzet

De netto omzet is beperkt tot het Nederlandse deel. De netto omzet van buitenlandse dochterondernemingen valt hier dus niet onder. Vanaf het eerste kwartaal van 2008 neemt de omzet gestaag af, met uitzondering van die in het vierde kwartaal van 2008. De toename in kwartaal vier van 2008 wordt grotendeels veroorzaakt door seizoensinvloeden (extra energieverbruik in de winter). Alle omzetcijfers zijn in lopende prijzen.

3 Netto omzet

Bron: CBS

De netto omzet daalt in het eerste kwartaal van 2009 ten opzichte van het zelfde kwartaal in 2008 ter waarde van 7,1 miljard euro met 7 procent. Inzoomen op microniveau maakt duidelijk dat desondanks toch veel ondernemingen een omzet toename wisten te realiseren. Bij 82 ondernemingen in het panel daalt de omzet met meer dan 10 procent, terwijl de omzet bij 47 ondernemingen met meer dan 10 procent stijgt.

2 Omzetontwikkeling; micro

	< -10%	-10-0%	> 0-10%	> 10%
aantal ondernemingen	82	55	50	47
<i>mld euro</i>				
Omzet in kwartaal				
2008-4	41,8	16,4	26,1	14
2009-1	28,4	15,5	27,7	19,8
Verandering in %	-32,1	-5,2	5,9	41,2

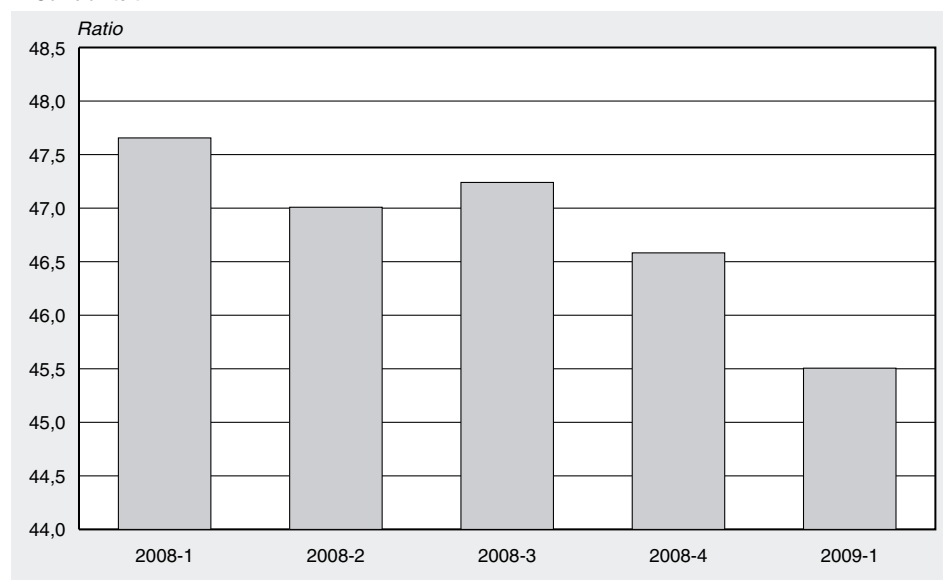
Financiering van de onderneming

Er zijn in de praktijk nauwelijks grote ondernemingen die niet te maken hebben met een mix aan eigen en vreemd vermogen. Onder de huidige omstandigheden is er een tendens, dat veel ondernemingen in de richting van een andere financieringsmix worden gedwongen. Zo worden er in de laatste twee kwartalen meer obligatie- en onderhandse leningen, maar ook aandelenemissies geplaatst.

Solvabiliteit

De *solvabiliteit* is vanaf het eerste kwartaal 2008 tot en met het eerste kwartaal van 2009 afgenomen van 47,7 tot 45,5. Dit is voor een periode van 5 kwartalen een relatief zware vermindering in de rol die het eigen vermogen speelt ten opzichte van het gehele vermogen

4 Solvabiliteit

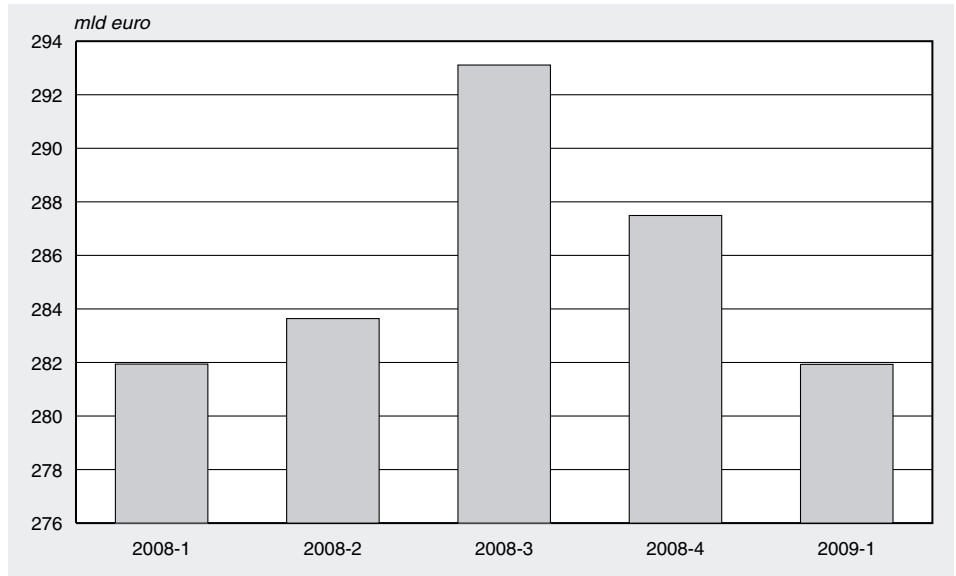

Bron: CBS

Eigen vermogen

Het eigen vermogen daalt sinds het eerste kwartaal van 2009, vooral omdat de reserves worden aangesproken door verliezen. In dit kwartaal zijn er nauwelijks emissies; dit in tegenstelling tot het vierde kwartaal van 2008.

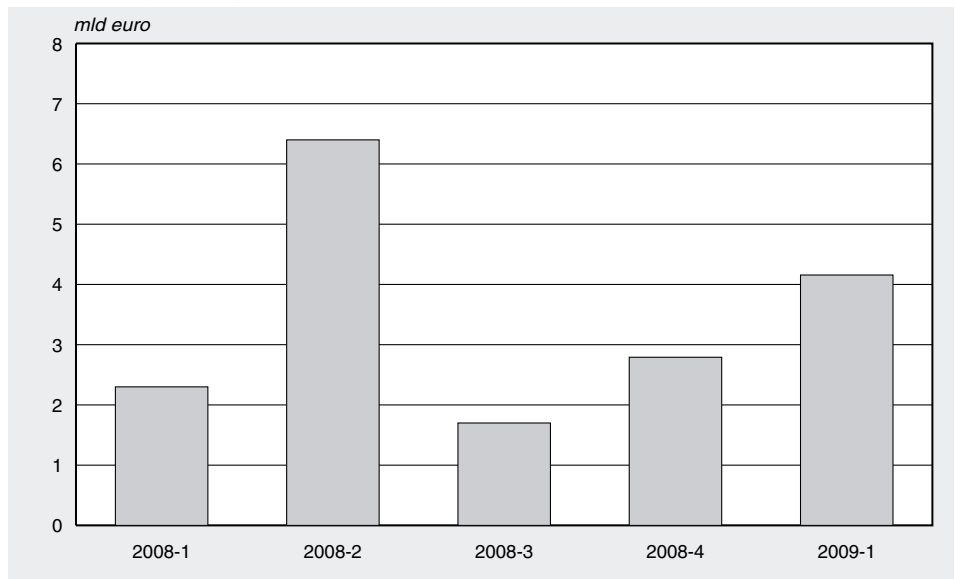
5 Eigen vermogen

Obligaties

De kennelijk moeilijke gang naar de bank kan, zeker voor grote ondernemingen, voorkomen worden door de uitgifte van obligaties. Het eerste kwartaal kende 5 redelijk grote obligatie leningen, met een gezamenlijk opbrengst van 4 miljard euro. De piek in de geplaatste obligaties in het tweede kwartaal van 2008 komt grotendeels voor rekening van Heineken.

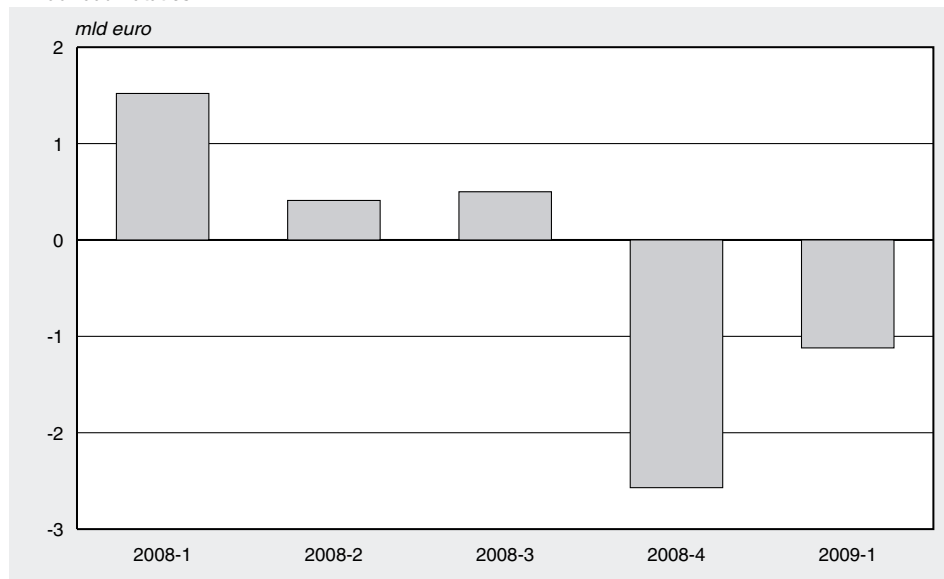
6 Mutaties obligatieleningen

Vorraadmutaties

De voorraadmutaties zijn niet alleen het gevolg van wisselingen in de posities van grond- en hulpstoffen, maar ook van onverkochte gereed product. In tijden van gestage groei is een afname van grondstoffen een goed teken. Efficiency en logistiek zijn dan de belangrijkste punten. In tijden van krimp worden voorraden eerder lager door uitputting van voorraden en door afnemende productie. Ook kan de financiering van voorraden een rol spelen. Vanaf het vierde kwartaal van 2008 nemen de voorraden af met respectievelijk 1,2 en 1,1 miljard euro.

7 Voorraadmutaties

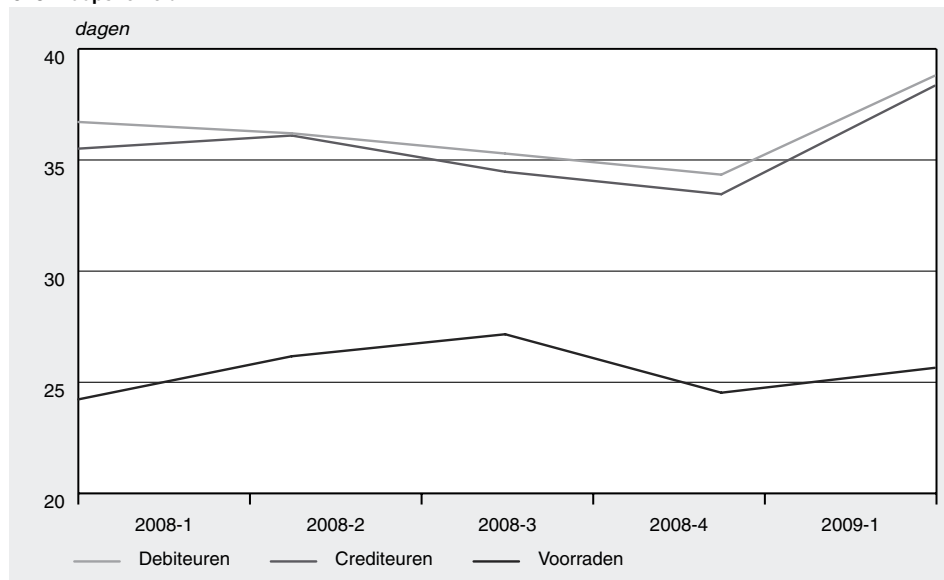
Bron: CBS

Omloopsnelheden

In tijden van economische teruggang ligt het voor de hand dat vorderingen later geïnd worden en dat schulden ook later betaald worden. Daarnaast zijn er signalen, dat het verzeke- ren van leverancierskredieten moeilijker is geworden. De gemiddelde termijn waarbinnen vorderingen worden geïnd, resp. schulden worden betaald neemt stevig toe in het laatste kwartaal (2009-I).

De *omloopsnelheid* van de voorraden heeft tot en met het eerste kwartaal van 2009 een redelijk gelijkmatig verloop.

8 Omloopsnelheid

Bron: CBS, Kwartaal SFO

Toelichting

Netto resultaat

Schematische weergave:

Netto omzet	(A)		
- Kosten van de omzet	}		
- Loonkosten		(B)	
- Afschrijvingen			
Bedrijfsresultaat		(A-B)	
Financiële resultaten			
- Resultaten uit deelnemingen binnenland		(C)	
- Resultaten uit deelnemingen buitenland		(D)	
- Overige financiële resultaten (o.a. rente)		(E)	
		<hr/>	
Resultaat voor belasting		(F) +	
Vennootschapsbelasting		(G)	
Aandeel van derden		(H)	
		<hr/>	
Netto resultaat		(I)	

Netto resultaten kunnen positief of negatief uitvallen. In het eerste geval spreekt men van winst, of winstgevend, in het andere geval van verlies of verlieslijdend. Onder financiële resultaten worden verstaan rentebaten- en lasten, buitengewone baten en lasten en de overige financiële baten en lasten.

Panel van grote ondernemingen

Het panel ondernemingen is afkomstig uit de 200 grootste ondernemingen op basis van het balanstotaal, aangevuld met ondernemingen die op het punt van de economische activiteit ondervetegenwoordigd waren. Het bestaat uit de ondernemingen die de gehele periode 2007-2008-2009 te volgen zijn. Ondernemingen die door fusie of overname verder gaan onder een nieuwe onderneming blijven in de nieuwe vorm in het panel. Ondernemingen die delen afsplitsen blijven ook in het panel. Na afsplitsing worden de afzonderlijke delen gevolgd. Het panel 2007-2008-2009 bestaat uit circa 240 ondernemingen en dekt omstreeks 60 van het balanstotaal van de gehele sector niet financiële ondernemingen met rechtspersoonlijkheid.

Het panel is door optredende discontinuïteiten als gevolg van een gewijzigde waarderingmethode met één onderneming (Unilever) verminderd vergeleken met het vierde kwartaal in 2008.

Rendement

Rentabiliteit van het eigen vermogen. Dit is:

Netto resultaat na belasting

---

gemiddeld eigen vermogen van begin- en eindstand

Solvabiliteit

De solvabiliteit is een verhoudingsgetal dat aangeeft welk deel van het totaal vermogen is gefinancierd met eigen vermogen, en welk deel geleend is. Eigen vermogen bestaat hoofdzakelijk uit gestort aandelen kapitaal en ingehouden winsten. De laatste jaren is bij de grotere ondernemingen een solvabiliteit van rond de 45 gebruikelijk.

Omloopsnelheden

Omloopsnelheid van crediteuren:

$$\frac{\text{Het gemiddeld bedrag aan crediteuren}}{\text{Kosten van grond- en hulpstoffen, inkopen en overige bedrijfskosten}} \times 365$$

Omloopsnelheid van debiteuren:

$$\frac{\text{Het gemiddeld bedrag aan debiteuren}}{\text{Omzet}} \times 365$$

Omloopsnelheid van voorraden:

$$\frac{\text{Het gemiddeld bedrag aan voorraden}}{\text{Omzet}} \times 365$$